

Wymagania ogólne na poszczególne oceny z języka polskiego w klasach I – III gimnazjum

Wymagania edukacyjne Sformułowane są na podstawie Podstawy programowej Tom 2. Język polski w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum oraz Programu nauczania języka polskiego w klasach I-III „Słowa na czasie”.

OCENA	ZAKRES	UMIEJĘTNOŚCI
Dopuszczający	<i>Czytanie:</i>	UCZEŃ: -czyta ale czynność ta sprawia uczniowi trudności, np. nie zwraca uwagi na znaki interpunkcyjne, przekręca wyrazy, opuszcza je; -czyta ale nie wszystko rozumie; wie, że znaczenia niektórych wyrazów można poszukać w słowniku ale nie wie w którym;
	<i>Mówienie:</i>	-próbuje wyartykułować efekty swej pracy ale czyni to z wyraźnymi trudnościami; -wypowiedzi są nieskładne, niepełne, krótkie;
	<i>Słuchanie:</i>	-rzadko kiedy rozumie polecenia, instrukcje, wypowiedzi innych osób, ale próbuje okazać wolę rozumienia; -dostrzega wyrazy trudne, potrafi się skoncentrować na słuchaniu czytanych, mówionych tekstów;
	<i>Pisanie:</i>	-zapisuje wypowiedzi, ale czyni to z różnymi błędami, z których część potrafi wyeliminować; -nie odróżnia form wypowiedzi, np. opowiadania, listu, streszczenia; -nie dochowuje trójdzielnej kompozycji wypowiedzi; -pismo jest często trudne do przeczytania; -nie zawsze zwraca uwagę na estetykę pisma;
	<i>Odbiór tekstów kultury:</i>	-poznaje zalecane utwory – przejawy sztuki (lektury, filmy, przedstawienia teatralne), ale nie wszystkie; słabo orientuje się w znajomości ich treści; -nie kojarzy nazwiska twórcy z konkretnym dziełem; -nieodkładnie odróżnia przejawy rodzajów literackich; -nie czyta prasy dla młodzieży nie zna jej przykładów; -nie odróżnia przejawów sztuki, np. teatr, muzyka, malarstwo, literatura, film;
	<i>Kształcenie językowe:</i>	-nie zawsze kojarzy pojęcia z nauki o języku i nie potrafi dokładnie ich zestawić z przykładami; -myli pojęcia, terminy, ale zaczyna rozumieć o co chodzi, gdy nauczyciel drogą naprowadzenia pomaga; -przejawia chęci pojmowania, ćwiczenia, zapamiętywania zagadnień językowych;
	<i>Samokształcenie:</i>	-próbuje sporządzać notatki z lekcji, czytanej lektury; -w sytuacjach kłopotliwych wie, że może szukać pomocy np. w słownikach, ale nie orientuje się w których; -próbuje sporządzać opis bibliograficzny wykorzystywanej publikacji, ale robi to niedokładnie; -nie sięga po wiadomości dodatkowe w rodzaju przypisów, wstępu, posłowia;
Dostateczny	<i>Czytanie:</i>	-czyta, ale niekiedy nie zwraca uwagi na interpunkcję; -czyta i wie, w którym słowniku poszuka znaczenia niezrozumiałych wyrazów;

	<i>Mówienie:</i>	-mówi, starając się, by wypowiedzi były poprawne; -poprawia błędy, ale stara się je skorygować; -wypowiedzi, choć nieskładne, wyrażone są sensownie;
	<i>Słuchanie:</i>	-uwaga słucha i w zasadzie rozumie czytane i mówione teksty;
	<i>Pisanie:</i>	-stara się, by teksty były pisane czytelny, w miarę możliwości estetycznym pismem; -prace mają trójdzielny kompozycję i w zasadzie są w określonych formach wypowiedzi; -stara się w wypowiedzi nie popełniać podstawowych błędów, a jeśli się pojawiają, jest ich stosunkowo niewiele; potrafi je sam wyeliminować;
	<i>Odbiór tekstów kultury:</i>	-poznaje zalecane utwory – przejawy sztuki; -orientuje się w ich tematyce, zna treść, umie wymienić bohaterów, czas i miejsce akcji, wydarzenia; -kojarzy nazwiska twórców z konkretnymi dziełami; -zna nazwy rodzajów literackich, potrafi podać przykłady; -czytuje prasę młodzieżową; -potrafi wymienić przejawy sztuki;
	<i>Kształcenie językowe:</i>	-kojarzy pojęcia z nauki o języku z ich znaczeniem, pełnią funkcją, myli się jednak niekiedy w ilustrowaniu tej wiedzy przykładami; -niemal bez pomocy radzi sobie z pojęciami gramatycznymi (osoba, przypadek, rodzaj ...); -potrafi wymienić najważniejsze funkcje pełnione przez np. części mowy w zdaniu, zasady poprawnej pisowni ...;
	<i>Samokształcenie:</i>	-sporządza notatki z lekcji, czytanej lektury, ale nie zawsze ujmują one najistotniejsze sprawy; -korzysta z pomocy takich jak słowniki, encyklopedie, ale robi to niezbyt często; -umie sporządzić prosty opis bibliograficzny; -rozumie rolę dodatkowych źródeł informacji, jak przypisy, wstępy, posłowania;
Dobry	<i>Czytanie:</i>	-czyta teksty poprawnie pod względem interpunkcji, przy tym płynnie i głośno; -czyta i rozumie czytany tekst; słowników używa do szukania nowych znaczeń użytych w czytany tekście wyrazów;
	<i>Mówienie:</i>	-choć na ogół rzadko, ale sam bierze udział w rozmowie, dyskusji; -stara się dbać o poprawność wypowiedzi; -próbuję, by były one dłuższe, co najmniej kilkuzdaniowe;
	<i>Pisanie:</i>	-pisze wyrobionym charakterem pisma, które jest estetyczne i w zasadzie bezbłędne; -przestrzega zasad interpunkcji; niekiedy tylko zdarza się, że są w tym zakresie uchybienia; -wypowiedzi są zawsze we właściwej formie i odpowiedniej kompozycji;
	<i>Odbiór tekstów kultury:</i>	-zna dobrze treść utworów obowiązkowych, orientuje się w świecie przedstawionym w utworze literackim czy filmie; -dokładnie kojarzy nazwisko twórcy nie tylko z jednym jego dziełem; -czyta więcej niż tylko lekturę obowiązkową, ogląda filmy, także ambitne, za inne przejawy sztuki, potrafi okazać im zainteresowanie; -często czyta prasę także młodzieżową, potrafi wyrazić o niej swoje zdanie krytyczne; -rozumie problematykę poruszaną w wytworach kultury, umie o niej mówić;

	<i>Kształcenie językowe:</i>	-rozumie pojęcia gramatyczne i w zasadzie potrafi wykorzystać je w praktyce; -rozumie funkcje pełnione w wypowiedziach przez wyrazy w określonych formach gramatycznych;
	<i>Samokształcenie:</i>	-zna różne sposoby sporządzania notatek; -umie korzystać i często korzysta z pomocy słowników, encyklopedii, leksykonów;
Bardzo dobry	<i>Czytanie:</i>	-swobodnie czyta nowe teksty, od razu je właściwie interpretując; -dokładnie rozumie czytany tekst, a niektóre wyrazy, których znaczenia nie jest pewien, swobodnie potrafi w odpowiednim "źródle" poszukać;
	<i>Mówienie:</i>	-chętnie rozmawia na tematy lekcyjne, czyni to bez trudności, poprawnym językiem, z zastosowaniem nie powtarzającego się słownictwa; -pilnuje sensu i logiki wypowiedzi;
	<i>Pisanie:</i>	-teksty pisze ładnym charakterem pisma, stosuje bogaty zasób słownictwa, prace wykonywane są pod każdym względem bezbłędnie, kompozycja i rozmieszczenie tekstu nie budzą żadnych zastrzeżeń (akapity); -potrafi uzasadnić użycie np. cytatów, przedstawionego szyku wyrazów, położonych akcentów; -teksty tworzy nienaganne pod względem interpunkcji;
	<i>Odbiór tekstów kultury:</i>	-zna dobrze literaturę obowiązkową i nadobowiązkową; -dokładnie orientuje się w świecie przedstawionym czytanych utworów, rozumie relacje: literatura – film; -potrafi doszukiwać się związków pomiędzy utworami literackimi lub różnymi przejawami sztuki; -potrafi powiedzieć o dziele, ale i o jego twórcy; -dostrzega relacje pomiędzy sztuką a życiem;
	<i>Kształcenie językowe:</i>	-dobrze opanował wiadomości z nauki o języku omawiane na zajęciach; -nie popełnia błędów w mowie ani w piśmie; -swobodnie kojarzy zagadnienia tzw. gramatyczne z konkretnymi przykładami, wziętymi z życia, literatury;
	<i>Samokształcenie:</i>	-swój udział w lekcjach i prace domowe wspiera dodatkowymi materiałami, pomocami;
Celujący	<i>Czytanie:</i>	-czyta poezję i prozę "artystycznie" niemal jak w czasie konkursu krasnomówczego;
	<i>Mówienie:</i>	-wypowiedzi są w zasadzie zawsze poprawne językowo, rozbudowane, wybiegające poza wymogi lekcyjne, szkolne, programowe, przykładowe pod względem intonacji, interpunkcji;
	<i>Pisanie:</i>	-jak w przypadku warunków na ocenę bardzo dobrą, ponadto często prace pisemne wzbogaca przykładami, wiedzą, cytatami spoza lektury, czyni to przy tym celnie, zasadnie;
	<i>Odbiór tekstów kultury:</i>	-jak przy wymaganiach na ocenę bardzo dobrą, ale oprócz tego sam próbuje coś tworzyć; - pisze, gra, publikuje, występuje, recytuje; -robi zauważalnie więcej niż starcza na ocenę bardzo dobrą;
	<i>Kształcenie językowe:</i>	-jest kimś w rodzaju klasowego eksperta od spraw wiadomości z gramatyki; -interesuje się więcej niż inni uczniowie tematyką dotyczącą języka; -sam docieka, pyta, szuka odpowiedzi na wiele pytań pozaprogramowych z nauki o języku;
	<i>Samokształcenie:</i>	-książki nie są dla takiego ucznia tajemnicą; -potrafi ich dużo czytać i rozumie zawarty w nich sens;

Wymagania szczegółowe na poszczególne oceny z przedmiotu język polski dla klasy pierwszej gimnazjum

ZAKRES	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					
	NIEDOSTATECZNA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:	DOBRA Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:	BARDZO DOBRA Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:	CELUJĄCA Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:
Mówienie i słuchanie Uczeń:	- otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą. Uczeń taki nie jest w stanie wykonać z pomocą nauczyciela zadań o niewielkim stopniu trudności, a posiadane braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają mu edukację na wyższym poziomie.	- uważnie śledzi tok zajęć, koncentruje się na wypowiedziach prowadzącego i uczestników, zapamiętuje przekazywane treści, stara się poprawnie wyrażać własne myśli.	- uczestniczy w dyskusjach na rozmaite tematy, uważnie słucha wypowiedzi innych osób w celu skonfrontowania, przedstawienia własnych wiadomości na dany temat. - Dbą o estetykę wypowiedzi, mówi wyraźnie, dobiera właściwe słownictwo. - Dbą o rzeczowość i poprawność wypowiedzi. - Zna formuły grzecznościowe, zna konwencje językowe zależne od środowiska, ma świadomość konsekwencji używania formuł niestosownych i obraźliwych. - uważnie słucha tekstu, precyzuje problem, zadaje pytania z nim związane, odnajduje związki między poszczególnymi wypowiedziami (pytaniami i odpowiedziami).	- swobodnie bierze udział w dyskusjach tematycznych, potrafi słuchać selektywnie w celu eliminowania z własnej wypowiedzi informacji, które już się pojawiły. - potrafi wysłuchane informacje wykorzystać na lekcjach i w życiu, wyciąga wnioski z zasłyszanych informacji i komunikatów, wykazuje się aktywnością. - recytuje oddając: - w sile natężenia głosu – np. gniew, zadowolenie, oburzenie itp. - w barwie i brzmieniu – np. smutek, radość, żal, apatia itp. - w tempie mówienia – np. ekscytacja, znużenie itp. - estetyka wypowiedzi – posługuje się poprawną polszczyzną, unika powtórzeń.	- wyraża aprobatę, zaciekawienie, zdziwienie, empatie, wątpliwości i wczuwa się w rolę mówiącego; - rozumie treść złożonych instrukcji poleceń; - słucha krytycznie i potrafi odnajdywać elementy perswazji, ukryte wartościowanie i ewentualne zamiary manipulacyjne; - rozpoznaje intencję wypowiedzi – aprobatę, dezaprobatę, negację, prowokację; - udowadnia złożoność natury ludzkiej i dostrzega zmiany zachodzące w osobowości i postępowaniu;	- rozszerza własną kulturę o pozycje wykraczające poza program (ewentualnie czyta w całości utwory, które pozostali uczniowie poznają we fragmentach). - podejmuje działania twórcze (recytacje, poezja, śpiewanie, gra dramatyczna, inscenizacja, artykuł do gazetki szkolnej, reklama, przekład intersemiotyczny, plakat). - posiada pełną umiejętność wypowiadania się pisemnego w formie wynikającej z tematu. - redaguje opowiadanie twórcze. - wykracza poza program klasy pierwszej w poszczególnych działach nauki o języku.
Pisanie Uczeń:	- tworzy wypowiedzi na zadany temat i zgodnie z podaną formą, w tym: opowiadanie, opis, charakterystyka, sprawozdanie. - podejmuje próby tworzenia opisu postaci, miejsca, przedmiotu. - charakteryzując, stosuje	- tworzy spójne wypowiedzi w podanych formach gatunkowych. - rozpoznaje opis dynamiczny i statyczny. - podejmuje próbę redagowania opisu dzieła sztuki, scenografii. - redaguje charakterystykę.	- Streszcza, zachowując chronologię wydarzeń i porządek przyczynowo-skutkowy. - redaguje charakterystykę porównawczą i autocharakterystykę, rozróżnia charakterystykę statyczną i dynamiczną. - opowiada przebieg jednego	- redaguje streszczenie jednego wątku utworu wielowątkowego lub mitu, sceny utworu dramatycznego. - redaguje charakterystykę postaci literackiej i rzeczywistej, używając słownictwa nazywającego uczucia, stany psychiczne i reakcje zewnętrzne.	- bierze udział w konkursach przedmiotowych i artystycznych. - redaguje plany szczegółowe różnych	

		<p>słownictwo nazywające cechy, wady i zalety, słownictwo wartościujące i oceniające, próbuje redagować charakterystykę.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Streszczając, prezentuje najważniejsze wydarzenia utworu fabularnego, filmu, widowiska teatralnego, wyodrębnia i ustala ważność postaci utworu. - próbuje sporządzać notatkę w formie planu, schematu, tabeli, czyta proste instrukcje i wykonuje czynności związane z zapisem. 		<p>wątku z utworu wielowątkowego, w opowiadaniu ustnym stosuje inne formy (np. opis postaci, krajobrazu).</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje opis przeżyć wewnętrznych, sytuacji, krajobrazu, dzieła sztuki, rozpoznaje opis obiektywny i subiektywny. 		<p>wypowiedzi pisemnych, a następnie rozwija je, stosuje właściwe znaki graficzne w tekście.</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje notatkę w formie streszczenia, mapy myśli, schematu, tabeli, wyliczenia, planu.
<p>Czytanie utworów epickich, dramatów, wierszy</p> <p>Uczeń:</p>		<ul style="list-style-type: none"> - czyta sprawnie, wskazuje postacie, sytuacje komiczne i tragiczne, odróżnia tekst główny dramatu od tekstu pobocznego, identyfikuje osobę mówiącą. - zna literaturę obowiązkową. - potrafi wskazać dzieła wybitnych twórców włoskiego renesansu i zabytki kultury starożytnej, średniowiecza, renesansu oraz baroku. - zna podstawowe pojęcia związane ze sztuką filmową i teatrem. 	<ul style="list-style-type: none"> - czyta płynnie, wskazuje elementy świata przedstawionego w utworze fabularnym (noweli, powieści, dramacie). - dostrzega w utworach różne postawy bohaterów. - rozpoznaje cechy tragedii, powieści, fraszki, przypowieści, hymnu, komedii, powieści historycznej, filmu. - wskazuje środki stylistyczne: epitet, przenośnia, powtórzenie, apostrofa, pytanie retoryczne. - wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny i poboczny, monolog i dialog. - rozpoznaje lirykę, epikę i dramat. - rozróżnia narrację trzecioosobową i pierwszoosobową. - odróżnia informację o faktach od opinii. - czerpie dodatkowe informacje z przypisu. 	<ul style="list-style-type: none"> - umie czytać teksty selekcyjnie, odróżnia fikcję od prawdy historycznej, określa problematykę utworu, dostrzega zmiany zachodzące w postępowaniu bohaterów, dobiera odpowiednie cytaty, rozpoznaje komizm słowny, sytuacyjny, komizm postaci, odróżnia fraszkę, hymn, piosenkę. - Odczytywanie innych tekstów kultury – ocenia postępowanie bohaterów teatralnych i filmowych, rozróżnia rozmaite wytwory sztuki plastycznej (np. obraz, rzeźba, płaskorzeźba, grafika). 	<ul style="list-style-type: none"> - czyta głośno, wyraziście teksty o różnym zabarwieniu emocjonalnym, dobierając właściwe środki ekspresji. - wybiera informacje potrzebne do samodzielnej pracy. - przygotowuje samodzielnie wypowiedź dotyczącą przeczytanego tekstu. - rozróżnia fazy przebiegu akcji w utworze (zawiązanie akcji, punkt kulminacyjny, rozwiązanie akcji), określa rolę autora dramatu, reżysera, scenografa i aktora jako twórcy sztuki teatralnej. - odczytuje alegorie i morały w bajkach oraz prawdy ogólne w przypowieściach. - określa funkcje środków stylistycznych w tekstach literackich; - odczytywanie innych tekstów kultury – rozpoznaje tworzywo filmowe i teatralne. - dostrzega ilustracyjny charakter muzyki. 	

			<ul style="list-style-type: none"> - korzysta ze słowników: ortograficznego, języka polskiego, wyrazów obcych, frazeologicznego. - korzysta z elektronicznych środków przekazywania informacji, w tym z Internetu. - odczytywanie innych tekstów kultury – dostrzega różnice między adaptacją a pierwowzorem literackim, określa tematykę, np. obrazu, rzeźby, grafiki, określa nastrój, tempo utworu muzycznego, potrafi wskazać dzieła wybitnych polskich twórców muzyki, korzysta z różnych czasopism. 		<ul style="list-style-type: none"> - gromadzi materiały prasowe do samodzielnej pracy, korzysta ze zbiorów i warsztatu informacyjnego biblioteki (także za pomocą automatycznych systemów wyszukiwania danych), rozróżnia informacje przekazywane werbalnie i zawarte w dźwięku i obrazie. - samodzielnie korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny, słownika frazeologicznego i interpunkcyjnego w celu bogacenia i korekty własnych prac. - analizuje film i dzieło plastyczne, opisuje i dostrzega walory symbolu, kompozycji, koloru, nastroju... 	
Nauka o języku		<ul style="list-style-type: none"> - konstruuje wypowiedzenie pojedyncze i złożone. - rozpoznaje w zdaniu orzeczenie czasownikowe. - rozpoznaje imiesłowy. - posługuje się czasownikiem w różnych trybach i stronach. - rozpoznaje w zdaniu podmiot w M, domyślny. - stosuje w zdaniu czasowniki w różnych funkcjach. - rozpoznaje i nazywa części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówek, przyimek, spójnik, partykuła). - zapisuje słownie podane cyfry. - dostosowuje formy rzeczownika do przymiotnika. - dostrzega celowość użycia wykrzyknika. 	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnia formy nieosobowe od osobowych, określa formy gramatyczne czasownika - przy pomocy nauczyciela redaguje zdania z czasownikiem w trybie rozkazującym. - tworzy formy nieosobowe czasowników zakończone na -no, -to. - przekształca zdania, zmieniając formy strony biernej na czynną - tworzy imiesłowy od wskazanych czasowników: - rozróżnia formy rzeczownika. - poprawnie zapisuje rzeczownik małą i wielką literą. - odmienia rzeczownik o osobliwej odmianie. 	<ul style="list-style-type: none"> - świadomie posługuje się różnymi rodzajami wypowiedzi pojedynczych i złożonych, dostosowuje je do intencji, sytuacji, odbiorcy – używa różnych określeń w odpowiednich formach fleksyjnych. - przekształca wypowiedzi pojedyncze na złożone i odwrotnie. - stosuje właściwą interpunkcję. - rozróżnia tryby i strony czasownika. - wskazuje w zdaniu liczebnik w funkcji przydawki i podmiotu. - świadomie stosuje różne formy zaimków w celu osiągnięcia spójności wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> - umie przekształcić stronę czynną na bierną. - świadomie stosuje części mowy w różnych funkcjach. - przekształca wypowiedzenia różnego typu stosując zamienne spójniki. - zachowuje poprawną interpunkcję. - stosuje partykuły w wypowiedziach w celu zasygnalizowania postawy i uczuć nadawcy wobec wypowiedzianych treści. - stosuje w wypowiedziach odpowiednie wykrzykniki dla uwydatnienia przeżyć, wrażeń i emocji. - wykonuje wykresy zdań pojedynczych. 	
Uczeń:						

		<ul style="list-style-type: none"> - zastępuje różne części mowy odpowiednimi zaimkami. - poprawnie tworzy i zapisuje stopień wyższy i najwyższy przymiotnika. - zna podstawowe zasady ortografii: pisownia wyrazów z - u -, - o-, - ż-, - rz- , -ch-, - h-, pisownia łączna i rozdzielna wyrazów przyimkowych i partykuł, dużą i małą literą. - stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozwija zdania ubarwiając opis przymiotnikami. - wymienia typy rzeczownika. - odmienia liczebnik przez rodzaje. - rozpoznaje zaimek: - przekształca zdania, stosując zaimki. - wymienia nieodmienne części mowy - wskazuje w tekście wykrzykniki i partykuły. - wskazuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające. - stosuje tryb rozkazujący w zdaniach. - wypisuje z tekstu wypowiedzenie niezawierające podmiotu. - określa rodzaje podmiotu i orzeczenia. - rozpoznaje części zdania. 			
--	--	--	---	--	--	--

Opracowała mgr Ewa Śmieńska